

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Ds K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Job. C. Breen, Amsterdam; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groenheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr J. Thijss, Meppel; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hooftdorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Breesstraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned-Indië f7.50 per jaar.

Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Internationaal Calvinisme. III. — Uit de Schrift: Het Lied van het Zwaard. (Gen. 4:23-24.) — Kerkelijk Leven: Mag met een verbeterde bijbelvertaling langer gedraaid? IV. De jaardag onzer Vrije Universiteit. Niet wachten. Een Chr. Gereformeerde stem. II. — Geestelijke Adviezen: Voorgaan in 't gebed. — Populair-Wetenschappelijke Schetsen: De afzetting van den dooist A. Steketee. III. — Muzikale Kroniek. XIV. — Opvoeding en Onderwijs: Overgescholen. V. — Literatuur en Kunst: Ina Boudier-Bakker, De Moeders. — Perschoon. — Boekbespreking, enz.

INTERNATIONAAL CALVINISME.¹⁾

III.

Inhoud van het voorafgaande:

Het internationale probleem is een der geweldigste in onze dagen. Het Calvinisme staat tegenover de internationaliteitsgedachte niet vijandig. Integendeel: het heeft een internationale hoedschap, welke geen andere richting binnen het Christendom kan overbrengen: onvoorwaardelijke concentratie van leden en bewustzijn op God.

Zooewel het bezwaar, dat het internationalisme in strijd zou zijn met Gods Woord, als dat de internationaliteitsgedachte zoozeer gennexen is door den geest der revolutie, dat zij voor ons onbruikbaar zou zijn, is ongegrond. Men verwacht internationalisme met kosmopolitisme.

Het derde bezwaar is utilistisch getint, aan de zittigheid ontleend.

Wat heil, zoo vraagt men, heeft al het internationalistisch gedoe, totnogtoe afgeworpen?

En met een klein kunstje maakt men internationale instituten en kongressen bespottelijk. Zijn ze niet min of meer officiële gelegenheden om op kosten van het algemeen fijn te dineeren, op schitterende tochtjes te worden getraakteerd en bij dat alles met een onderscheiding, welke men in eigen land vaak niet geniet, te worden behandeld?

Vooraf Vredespaleis en Volkenbond zijn tot het uitpunt van pijlen, gedoopt in goedmoedige humor of kwaadaardig sarcasme, gekozen. Aan het eerste, de schenking van Carnegie in Den Haag, heeft men zoo langzamerhand zijn scherts verschooten. Maar de Volkenbond moet het nog altijd ontgelden. Men heeft er over het algemeen geen verwachting van. Een machtig rijk als de Vereenigde Staten, dat zooveel idealisten telt en waar de gedachte van den Volkenbond eens zoo luide werd toegejuicht, staat het zijn diplomaten niet toe ook maar een platonische liefdesverklaring af te leggen.

Is dan, zoo konkludeert men vragend, de Volkenbond geen fiasko geworden?

Is de ballon van het internationalistisch ideaal tegen de huidige atmosferische invloeden bestand gebleken?

Er moge iets aantrekkelijks schuilen in de internationaliteitsgedachte, onze tijd is er te grof, te ruw, te egoïstisch voor om haar de kans van realisatie te bieden.

Men koketteert met haar, maar men trouwt haar niet.

En als men van onzen voorslag hoort, zal men medelijden een afwerend gebaar maken en oordeelen: een internationaal Calvinisme heeft geen vooruitzichten. De materialistische wereld van tegenwoordig is er niet vatbaar voor.

Tegenover dit bezwaar dient vóór alles te worden opgemerkt, dat het zich aan schromelijke overdwijving schuldig maakt.

Men vergelijkt de resultaten van de internationale bewegingen met de beloften, eertijds door utopisten afgelegd.

En ja, dan baren zij enkel teleurstelling.

Doch indien men gezonder te werk gaat, nuchterder uit allebei zijn oogen kijkt, den dag der kleine dingen niet veracht, de manshands-wolkjes aan den volkerenhemel speurt, kan men in dat

alles veroordeelend pessimisme zichzelf niet terugvinden.

Wat door internationale samenwerking werd bereikt in zake den handel in blanke slavinnen, op het terrein van den arbeid en het recht mag werkelijk niet zoo gering geschat. Door arbitrage werd reeds menig konflikt opgelost. En zelfs de veelgemaakte Volkenbond vormt alleen reeds als idee een psychologische faktor van betekenis. Op het oogenblik is die idee nog te vaag. En wat er nog belijnd aan is, zal misschien heel anders moeten worden getrokken. Wellicht zal een rechtstreeksch samengaan van alle volkeren niet wenschelijk blijken en liever de weg worden ingeslagen van statenbonden in de verschillende werelddeelen, die dan op hun beurt met elkander in kontakt treden. Wij houden het niet voor onmogelijk, dat eerst een Statenbond van Europa in het leven moet zijn geroepen, wil de Volkenbond levensvatbaarheid hebben. En in elk geval voeden wij het waanbeeld niet, als zou de Volkenbond ooit de vrede op aarde doen nederdalen. Maar dat er door bemiddeling en coöperatie internationale wonderen tot stand kunnen komen, staat evenzeer voor ons vast.

Het hangt hier alles af van de lankmoedigheid Gods.

Naar de mate der algemeene genade, welke Hij aan de volkeren schenkt, naar die mate zullen zij elkander ook naderen, waardeeren, samengaan.

Evenwel is dit zeker, dat zij, die zich voor profelen van het internationalisme uitgeven, meestentijds doortrokken zijn van het humanistisch beginsel.

Zij huldigen de opvatting, dat de mensch in zijn kern gaaf en altruïstisch is.

En omdat zij op den mensch bouwen, komen zij met hun internationale strevingen bedrogen uit.

Maar — en daarom vindt het internationalisme in het Calvinisme juist zulk een rijken voedingsbodem — het Calvinisme weerstaat het humanisme in het aanzicht.

Het verwacht niets van den mensch.

Het gelooft niet aan een mooie kern in elk mensch die slechts veredeld moet worden.

Maar het gelooft, dat zijn beginsel niet van Calvin, van een mensch afkomstig, doch van Goddelijke oorsprong is.

En dat dit beginsel, zoo het slechts doorwerkt, krachtig genoeg is, om alle nationale vooroordelen te overwinnen.

Dat beginsel bindt saam.

De Calvinisten uit de onderscheiden landen behoeven geen band tusschen elkander te leggen.

Die is gelegd.

Zij moeten alleen dien band willen zien.

Willen voelen.

Laten trekken.

En wanneer zij soms tot elkander overkomen, worden zij overmeesterd door een blijdschap, welke menschen van andere richting, dunkt ons, niet kennen.

Als men na den oceaan te zijn overgestoken een landgenoot ontmoet, kan dit het hart goed doen.

Maar wanneer men een oprecht Calvinist de hand mag drukken, dan is de innerlijke gewaarwording toch heerlijker, de stemming nog blijder. Het bloed kruip, waar het niet gaan kan.

Doch het Calvinisme trekt, waar het niet kruipen kan.

Indien gij geen Calvinisten zijt van den kouden grond, zult gij u door geen zeeën, door geen bergen, door geen nationale grenzen laten scheiden van uw broeders en zusters, die eenzelfde gezicht op God en Zijn Christus hebben verkregen als gij.

Het internationaal Calvinisme bestaat.

Alleen... werkt het niet tegen.

Maar dient het door organisatie.

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Het Lied van het Zwaard.

Gen. 4:23 en 24.

Kent gij den hellezang van Lamech, Kaïns diep-verderven telg?

Wat was er geschied zoodat zulk een ontaard lied kon worden geboren?

Maar immers het paradijs was verloren. Het geluk der menschen was verwoest.

De koning was slaaf geworden. Het kind was in een balling verkeerd.

Met name Kaïn, de broedermoorder, was verstooten van het Aangezicht des Heeren.

Maar nu ontbrandt de strijd om het verlorene te herwinnen.

De natuur schijnt mee te werken. Kaïns geslacht komt tot krachtigen bloei.

In Lamech wordt hem geboren een geniale spruit, die op zijn beurt weer ontvangt talentvolle zonen.

Lamech neemt zich twee vrouwen, Ada, de sierlijke, de bevallige, de verleidelijk-schoone, die hem de zinnelijke weelde van het vrouwelijk schoon kwistig zal bereiden. En Zilla, de geblakkete, de opgetooide in haar hoorenversiersel, die zijn vleeschelijken lust prikkelt en bevredigt.

Die beiden zullen hem het paradijs hergeven.

Dat hij in zijn dubbelhuwelijk ingaat tegen Gods ordinantiën deert hem niet. Hij is immers los van God en schijnt te slagen. Het gelukt hem wat hij doet.

Zie op Jabal, zijn oudsten zoon.

Deze maakt hem tenten. Nu kan hij wonen, beschut tegen weer en wind, beveiligd voor koude en voor allen hoozen invloed, die door den vloek Gods op aarde was.

Dan, hij had nog een zoon, Tubal-Kaïn. Deze wapent hem tegen het rondsluipend gedierte. Wel had God gesproken van een vijandschap tusschen dier en mensch, maar wat merkt Lamech ervan? Zijn zwaard houdt het roofdier verre. Hij is weer meester over de dieren der aarde.

En als dan soms van binnen het geweten onrustig klopt, dan zorgt Jabal, zijn derde zoon, voor de afleiding. Het speeltuig van diens hand verdreef de sombere gedachten en bracht hem den lach in den mond.

Is het dan wonder, dat Lamech zich voelen gaat? En in het gevoel van zijn kracht roemen gaat en zingen van wat hij is en kan en zal?

„Ada en Zilla, hoort mijne stem, gij vrouwen van Lamech, neemt ter oore mijne rede! Voorwaar ik sloeg wel eenen man dood om mijne wonde en eenen jongeling om mijn buile! Want Kaïn zal zevenvoudig gewroken worden maar Lamech zeventigmaal zevenmaal.”

Zie, daar staat hij, de eens ontroonde koning, maar nu weer gebieder, gekroond door eigen hand, verhoogd tot eigen eer.

Dat alles voor hem bukke en allen voor hem knielen!

Dat zijn vrouwen hem aanbidden en bewonderen! Het ontbloote zwaard trilt in zijn gespierde vuist. En hij schreeuwt uit zijn lied.

Hij is machtiger dan God.

Was aan Kaïn, zijn vader, zevenvoudige wrake toegezegd, hij zal God overtreffen.

Zeventigmaal zevenmaal zal hij zichzelf wreken.

Al bracht een man hem maar een wonde of een jongske hem slechts een buile toe, hij zal hem verpletteren en doden.

Dat is Lamech's lied van het zwaard. Geïnspireerd door den Geest uit den afgrond.

Het lied van den wereldling, van den paradijs-veroveraar op aarde, die God verwerpt en zijn stem tegen den hemel verheft.

Het lied van de brute menschelijke kracht. Uitlopend op een volstrekte tegenstelling met het Evangelie.

Want komt dit laatste met den eisch om uw

¹⁾ Voor het vorige nummer hadden wij een vervolgartikel gepland gemaakt, dat echter bij de post verloren is geraakt. Tot het laatste toe hebben wij gewacht, of het misschien nog terecht zou komen. Nu schrijven wij het opnieuw, maar ditmaal slechts een kort stuk ervan in de stille hoop, dat het oorspronkelijke alsnog aan zijn adres komt.

broeder, die tegen u zondigde, zeventigmaal zevenmaal te vergeven.

De brallende eigenwaan van den Godvergeten krachtmenschen beroemt er zich in dat zeventigmaal zevenmaal zal worden gewroken wie hem te na komt.

Dat is de konsekwentie van het los-van-God-zijn! Daarom, laat ons tegen de eerste beginselen daarvan waken!

Alleen in Gods gemeenschap is het Eden der vreugde waar gezongen wordt het lied van 's-Heeren genade.

J. G. KUNST.

KERKELIJK LEVEN.

Mag met een verbeterde bijbelvertaling langer gedraaid?

IV.

Uitgangspunt voor de bespreking van deze urgente kwestie is het rapport, dat in deze materie op de Synode van 1917 werd uitgebracht en de konklusies, welke daar werden aangenomen. De Synode achtte een herziening van de Statenvertaling niet beslist noodzakelijk.

Ten opzichte van de wenschelijkheid stond zij anders. Het rapport onderscheidde daarbij tusschen een radikale, een beperkte herziening en een in den engsten zin. Tegen de eerste had het groote bezwaren. De laatste zou de moeite niet loonen. Het gaf de voorkeur aan de tweede. Toch meende het rapport, en de Synode sloot zich daarbij aan, dat de Synode daartoe niet zelf het initiatief moest nemen, omdat nog te veel voorarbeid moest worden verricht.

Het bezwaar van den vóór-arbeid is thans weggenomen. Bijna een derde van heel de Schrift is door Gereformeerde Godgeleerden sindsdien opnieuw vertaald en gekommentarieerd. Dit mag voldoende geacht om met den definitieven vertalingsarbeid een aanvang te maken.

Nog nauwelijks was de pen, waarmee wij het vorig artikel schreven opgedroogd of weder werd een belangrijk stuk voorarbeid op onze schrijftafel gelegd.

Prof. Greydanus, wien we hartelijk komplimenteerden met deze vrucht van diepgaande studie en onvermoeide werkkraft, verraste ons Gereformeerde volk met de vertaling en verklaring van nog twee bijbelboeken: Efeze en Filippiensen.

Zij kwamen uit in de Serie „Korte Verklaring“ van den uitgever J. H. Kok.

De veronderstelling zal wel niet te gedurfd zijn, dat, eer de volgende Synode samenkomt, in die reeks nog wel enkele korte kommentaren zullen verschijnen.

Deze exegetische arbeid is natuurlijk niet ondernomen om onze Kerken aan een goede vertaling te helpen.

Hij is geboren uit den drang om de laatste resultaten van het geloovig wetenschappelijk Schriftonderzoek onder het volk te brengen, opdat dat er mee van genieten zou.

Deze verklaringen hebben haar waarde in zichzelf en behouden die, ook al ziet straks een afzonderlijke vertaling, op last van de Synode, het licht.

Maar met dat al zijn ze voor die vertaling van de grootste betekenis.

Hoe langer men hierover nadenkt, des te meer wortelt zich de opvatting vast, dat God bezig is althans dit veld wit te maken, opdat wij den oogst van een verbeterde bijbelvertaling zouden binnenhalen.

Wij willen op enkele punten wijzen.

De mannen, die zich als kundige exegeten deden kennen en door voorbeeldige samenwerking reeds zooveel tot stand brachten, staan nog in de kracht van hun leven.

Zonder nu daarop te bouwen, omdat ook hun jaren door den Heere zijn vastgesteld, mogen wij dit toch wel in algemeenen zin als een gunstige omstandigheid aanmerken.

Immers zijn zij als vanzelf aangewezen om onder de bezorgers van een Synodale Bijbelvertaling de leidende plaats in te nemen.

Het voorzienig bestel des Heeren heeft op hen de aandacht gevestigd.

Ook wij mogen niet anders verwachten, dan dat de Synode dit zal verstaan.

Natuurlijk moeten zij door een klein keurkorps van wetenschappelijke en vrome mannen worden ter zijde gestaan.

En nu is het van zooveel belang, dat wij menschelijkerwijze tenminste mogen hopen, dat zij de verbeterde bijbelvertaling nog kunnen tot stand brengen.

Waren zij eerst om vergevorderden leeftijd met hun publikaties gekomen, dan konden wij zulk een hoop niet koesteren.

Ook hier mag de geschiedenis van de Statenvertaling wel een woord meespreken.

Onder de zes vertalers en de zes plaatsvervangers zijn het Bogerman en Hommius geweest, die het meeste werk hebben kunnen verzetten.

Zij waren, toen de taak kon worden aangevat, in 1625, de jongsten en liepen tegen de 50.

Anderen, die zestig jaar of daarboven waren, werden of gedurende den arbeid door den dood weggenomen of door hun leeftijd naar de achterhoede gedrongen.

Want, zooals we in een vorig artikel reeds beoogden, een bijbelvertaling vordert, zal ze goed zijn, veel tijd.

De Statenvertalers kwamen voor het eerst den 23sten Mei 1625 samen. Het Oude Testament was in 1632 zoover gereed, dat het naar de overzieners kon, die in veertien maanden zich van hun opdracht kweten. Het Nieuwe Testament kwam in 1634 klaar, maar eerst in 1635 kwam het van de overzieners terug. Toen moest de kopie naar den drukker. En het werd 1637, toen onze Statenbijbel de pers verliet.

Alzoo een kleine 20 jaar na de benoeming van vertalers, plaatsvervangers en overzieners door de Dordtsche Synode en 12 jaar na de eerste verandering van de vertalers.

Daarbij vergete men niet, dat de Statenvertalers, door de Regeering daartoe in staat gesteld, zich geheel en al aan hun arbeid konden wijden. Zij woonden dan ook op één plaats te Leiden.

Op zoo iets mogen wij niet rekenen.

Niet alleen, dat in onze dagen Staatshulp moet worden uitgeschakeld, maar ook kan niet verlangd, dat de kerken de kosten, aan vrijstelling der vertalers van hun gewonen dienst verbonden, op zich zullen nemen. Waar dan nog bij komt, dat sommige vertalers van zulke vrijstelling zeker niet gediend zouden zijn.

Wij kunnen niet anders zien, of de vertalers zullen hun werk moeten volbrengen onder hun ambtelijke werkzaamheden door.

Dat dit belangrijke verdrag met zich zal brengen, laat zich hooren.

Had de Dordtsche Synode verkeerd geschat, toen zij meende, dat de Statenvertaling wel in vier jaar tijds tot stand zou kunnen komen, wij zouden verkeerd schatten, indien we ons voorstelden, dat voor een verbeterde bijbelvertaling niet minstens een gelijke periode als voor de Statenvertaling, een dozijn jaren, moet worden vastgezet.

En dat wij het tijdperk niet nog langer nemen, komt, omdat wij in aanmerking nemen, dat de vertalers van heden in gunstiger konditie verkeerden dan de Statenvertalers.

Vooreerst toch is de Statenvertaling niet zóó verouderd en door voortgaand exegetisch onderzoek niet zóó gebrekkig bevonden als de vertalingen waren, die vóór de Statenvertaling in omloop waren. En hoe men nu ook over de verbeterde bijbelvertaling denke, of men een geheel nieuwe vertaling wenscht, dan wel de voorkeur schenkt aan een radikale of beperkte herziening, de Statenvertaling blijft immer haar waarde als basis behouden. Zulk een hoogstaande vertaling als ondergrond te hebben, geeft een kwalijk te overschatten voorsprong boven onze Statenvertalers.

Vervolgens is de voorarbeid voor een verbeterde vertaling, waarover we thans reeds beschikken, aanzienlijk beduidender dan die de Statenvertalers vonden. Zeker, ook zij konden gebruik maken van voor die dagen uitnemende exegetische werken. Maar behalve, dat de exegeese nog niet zoozeer om haarzelf werd beoefend als thans, waren de kommentaren grootendeels in het Latijn geschreven en hadden voor een Nederlandsche vertaling geen direkt nut. Nu echter hebben we kommentaren in onze eigen taal, waarin zelfs een vertaling wordt aangeboden. Ook dit vormt voor het „thans“ vergeleken met het „toen“ een niet in cijfers uit te drukken kredietpost.

Eindelijk had ten tijde van de Dordtsche Synode onze taal nog geen vastheid verkregen. Onze Statenvertalers zagen zich dan ook voor de reuzentaak geplaatst, om als taalscheppers, taalvormers op te treden. De Synode zelf had reeds eenige regelen daarvoor aangegeven, maar het zwaarste, de uitwerking rustte op de schouders van de mannen, die vertaalden. Daarbij waren de synodale regelen lang niet toereikend voor de ontzaglijke moeilijkheden, waarvoor zij in de praktijk kwamen te staan. En nu valt over de taal, welke heden voor een verbeterde Bijbelvertaling dienen moet, ook nog wel een hartig woordje te wisselen. In onze hedendaagsche spreek- en schrijftaal schuilen degenererende elementen, die, als het kan, moeten worden uitgedreven. Maar al ontveinst men zich die taalmoeilijkheden niet, ze kunnen toch niet in vergelijking komen met die, welke onze Statenvertalers schier bij ieder vers ondervonden.

Daarom, laten we globaal vóór- en nadeelen tegen elkander opwegen en nemen naar ruwe schatting aan, dat voor een verbeterde bijbelvertaling een gelijk aantal jaren benodigd is als vroeger voor de Statenvertaling.

Doch men zal het nu ook toestemmen: wil men van de gaven der mannen, die nu reeds midden in den vertalingsarbeid zich bevinden, profiteren, dan mag men niet langer uitstellen.

Nu ontwikkelen zij hun hoogste werkkraft.

Nu mogen wij nog, zoo het Gode behaagt hen te sparen, op energiek aanpakken en voltooiën rekenen.

Maar verschuift men deze zaak naar een onbepaald later tijdstip, dan kunnen we ons in dat vooruitzicht niet verblijden.

Men laat uitnemende krachten teloor gaan.

En zal men heil zoeken in ijdel gespekuleer op de toekomst en zeggen: het worde dan aan hun opvolgers overgelaten?

Dat zou toch wel van lichtvaardigheid getuigen. Hiermede brachten we echter nog niet onze laatste argumenten naar voren.

De Jaardag onzer Vrije Universiteit.

Voor de vijftienvestigste maal werd de Jaardag der Vrije Universiteit op Gereformeerde wijze gevierd.

Als Gereformeerden gevoelen we op zulk een hoogtij allereerst behoefte om onzen God in Christus te danken voor Zijn opmerkelijke leidingen en voor Hem uit te spreken onze zonden en onze zorgen, onze begeerten en ons geloofsvertrouwen.

Ernstig wekte aan den vóóravond van den Jaardag de Amsterdamsche predikant, Dr. W. G. Harrold, allen die tot de Vrije Universiteit in rechtstreekse relatie staan, maar ook ons Gereformeerde volk op, om voor deze Stichting des geloofs altijd te bidden en niet te vertragen en hij motiveerde dit met de vraag van den Heiland, „Doch de Zoon des menschen, als Hij komt, zal Hij ook geloof vinden op de aarde?“ (Luk. 18:8).

Als naar gewoonte begaven velen zich daarna naar „Parkzicht“ en in een gezellig samenzijn hield Prof. Anema een ironische en tegelijk irenische toespraak en onthak ook het geestige woord van Ds Ferwerda gelukkig niet.

Op den dag zelf sprak de nieuwe rector, Prof. Dr. F. W. Grosheide, zijn oratie uit.

Hij had een onderwerp gekozen, dat allen theologen en ook velen niet-theologen belang inboezemt: „De Geschiedenis der Nieuwtestamentische Godsopenbaring“.

In zijn rectorale rede behandelde hij het slechte gedeeltelijk.

Hoevel het een verblijdend verschijnsel is te achten, dat in den laatste tijd veel meer dan vroeger aandacht wordt besteed aan den inhoud van het Nieuwe Testament, zoo is, aldus begon Spr., daarmee toch nog niet veel gewonnen, als het Nieuwe Testament niet beschouwd wordt als Woord Gods, als Goddelijke openbaring. Voor wie het Nieuwe Testament zóó beschouwt, bestaan bijzondere vraagstukken, die elders moeilijk de belangstelling kunnen trekken. Zoo b.v. dit: als het Nieuwe Testament openbaring geeft en is, hoe staat het dan met de geschiedenis, die deze openbaring heeft doorloopen? We komen hier voor een samengesteld probleem, waarvan voor heden twee punten de aandacht vragen:

1. Hoe moet het Nieuwe Testament als bron voor de geschiedenis der Goddelijke openbaring worden gebruikt? en

2. volgens welke lijnen heeft de geschiedenis deze openbaring zich bewogen?

Het spreekt vanzelf, dat men het Nieuwe Testament gebruikende als bron voor de geschiedenis der Nieuwtestamentische Godsopenbaring, allereerst te letten heeft op de verschillende boeken, waaruit het is samengesteld. De orde, waarin de boeken in den Kanon voorkomen, is niet willekeurig, maar deze orde kan evenmin als die van het ontstaan dienst doen voor het onderhavige onderwerp. Om de geschiedenis der openbaring te schrijven, moet eerst gebruikt de stof, die in de Evangelien en ten deele ook die, welke in de Handelingen is opgetekend, daarna de Brieven en ten slotte opnieuw de Evangelien, maar nu als geschriften, die uit een bepaald oogpunt het woord en werk van Jezus hebben opgetekend. Dat geeft ons, afgezien van verder te maken onderscheidingen, drie groepen, welke verdere, omdat de brieven zelf openbaring zijn, reeds iets omtrent het verloop der openbaring leert. Zo doet vermoeden, dat er in de Nieuwtestamentische Godsopenbaring drie perioden zullen moeten worden onderscheiden.

Dit vermoeden wordt zekerheid, indien nader het karakter van de Nieuwtestamentische Godsopenbaring wordt vastgesteld.

Er is eerst een grondlegend tijdperk, waarin al de centrale wonderen van Gods genade geschieden en dat loopt van Jezus' geboorte tot aan de instorting van den Heiligen Geest. Naast deze wonderen komt de prediking, die ze wil doen verstaan, de prediking, die eerst aan zonde en schuld wil ontdekken, opdat tot het werk van Christus de toevlucht zal worden genomen. Loopen in de eerste periode de feiten af, de prediking niet.

In de tweede periode gaat ze het werk van Christus nader verklaren en wordt ze internationaal, waardoor ze vanzelf nieuwe vragen heeft te beantwoorden. Treedt in de tweede periode prediking het meest op den voorgrond, de feiten ontbreken niet. De Heilige Geest breidt de Gemeenten uit onder Joden en heidenen.

De derde periode is die van de bevestiging en de bestrijding van opkomende dwalingen. Daarmede wordt de openbaring volledig en geschikt voor alle tijden. Nog meer dan in de tweede periode is thans de prediking hoofdzaak. Toch ontbreken de feiten niet. Met name mag gewezen op de consolidatie van het kerkelijk leven, het schrijven van vele kanonieke boeken, het stellen van het principe van een geschreven kanon.

Samenvattend kan gezegd, dat de bronnen ons in staat stellen, indien ze recht worden gebruikt, het verloop van de geschiedenis der Nieuwtestamentische Godsopenbaring aan te geven. Zeer zeker blijven er vragen ter beantwoording over. Maar het zal er toch mogelijk worden een geschiedenis der Nieuwtestamentische openbaring te schrijven, door welke geschiedenis een zekere afsluiting van de stadiën behorende het N. T. zal worden bereikt.

Dit verslag en ook de oratie zelf laten echter op verre na nog niet vermoeden, welk een rijke studie Prof. Grosheide ons bood.

Moest men oratie de w in druk mo noodig.

Prof. Gros Hij heeft Wie dit g slechts een en dat juist een gemengd Wij hopen, zal worden Hier word weinigen van Hier worde bestudeering Wij hebben Universiteit

= Niet wach

In verband Synode van om een verv pen, werd it onze Kerken kerk, die la Generale Syn het oordeel noden binne met advies culiere Syn Hieruit de node niet 8 Ten onrec Wij staan Het betrel en de Partic nen nemen.

Maar om te behandle tevens de z blijft, werd l Synode hier Doch, gezi verwekt, ma maanden lan wacht tot de Nu verkee heid, dat he nades pas

De Partiku lik zich tot den met he kerk van A

Want in Partikuliere

De weg, d tikuliere Syn de kerk van

Voor al on het praedvi logie kan zij

Wat toch i bepaling in

Geen and een betrekk zou worden

Vandaar (Partikuliere

In het ot in het praec borg, dat he enkel opzie draagt.

Waar nu ceptioneele t of die exce van de Kerk

Het is kl geval is,

De except met de bed nung.

Natuurlijk opgesteld, di Artikel 50 een General was.

Maar de i nen bliken slechts tot zaamheden.

Trouwens, Synodes bet wone omsta 50 afgeweke

Ons kerke het exceptio Intusschen te nemen, ge van Assen

onze kerken classicale va

Men wach noodzakelijk

Op het g spoedigste e opdat die d met het oo

N.Holland